

**Zabalgana auzoko kirol-ekipamenduei
buruzko partaidetza-prozesua
(Vitoria-Gasteiz)**

1. Sarrera eta diagnostikoaren xedea	2
2. Lurralde eta hiri-esparrua	3
2.1. Zabalganako auzoa	3
2.2. Udal-ekipamenduen sarearen ikuspegia	5
3. Esparru estrategikoa eta arauemailea	6
3.1. Hiri Antolamenduko Plan Orokorra (HAPO)	6
3.2. Mugikortasun Iraunkorreko Plana	8
3.3. Herritarrek parte hartzeko udal-politikak	8
4. Kirol-ekipamenduen aurretiazko inbentarioa	9
4.1. Kirol-ekipamendu publikoak	9
4.1.1. Udal-ekipamenduak Zabalganan	10
4.1.2. Auzo mugakideetako udal-ekipamenduak	13
4.2. Ekipamendu pribatuak eta udalekoak ez diren kirol-espazioak	16
4.3. Inbentarioa kontrastatzeko metodologia	16
5. Parte-hartzearen aurrekariak eta gauzatutako jarduketak	17
5.1. Gauzatutako jarduerak	17
5.2. Antzemandako ikaskuntzak eta mugak	18
6. Beharren, defiziten eta eskaeren azterketa herritarren ikuspuntutik	18
6.1. Kirol-eskariaren profila Zabalganan	18
6.2. Identifikatutako defizitak	19
6.3. Erabilera, intentsitatea eta gatazkak	20
7. Inplikaturako eragileak eta tokiko gobernantza	20
8. Etorkizuneko aukerak, arriskuak eta agertokiak	21
8.1. Aukerak	21
8.2. Arriskuak	22
9. Partaidetza-faserako ondorioak eta orientabideak	23
10. Bibliografia	26

1. Sarrera eta diagnostikoaren xedea

Atariko diagnostiko honen helburua hasierako azterketa-esparru bat ezartzea da, Zabalzana auzoan partaidetza-prozesu integral, inklusibo eta garden bat garatzeko, honako helburu hauekin:

- **Kirol-ekipamenduen egungo egoera aztertzea.**

Egoeraren diagnostikoa informazio objektibotik abiatuta egiten da, dauden kirol-ekipamenduen inbentario grafikoa eta erabilgarri dauden erabilera-datuak barne.

Era berean, kirol-ekipamenduei buruz herritarrek dituzten pertzepzioak, eskaerak eta igurikimenak bildu eta aztertu nahi dira.

- **Ezagutzaren oinarri partekatua sortzea, ondorio errealistak eta neurri zehatzak formulatu ahal izateko, elkarrizketaren eta erantzukidetasunaren bidez.**

Honen helburua informazio teknikoa eta herritarren ekarpenak jakintza-esparru komun batean integratzea da, inplikaturako eragile guztientzat eskuragarri eta ulergarri izan dadin. Elkarrizketa eta lankidetzaren bidez, adostasunak lortu nahi dira, proposamen objektiboak eta zehatzak errazago definitzeko. Beraz, partaidetza-prozesuaren ardatza Zabalzana auzoko kirol-ekipamenduei buruzko proposamen objektiboak eta zehatzak biltzea da.

Dokumentu hau partaidetza-ekintzak hedatu aurreko fasea da, eta informazio-erreferentzia izango da inplikaturako eragileentzat.

Partaidetza-prozesua ez da loteslea, eta ez dakar aurrekontu-zuzkidurarik.

2. Lurralde eta hiri-esparrua

2.1. Zabalganako auzoa

Zabalgana da Gasteizen hazkunderik handiena duen auzoa, eta gaur egun biztanleria handia eta askotarikoa biltzen du, familia gazteen, haurren eta nerabeen presentzia handiarekin. Hiri-garapen nahiko berriak aurrerapen nabarmenak ekarri ditu zuzkiduretan, baina baita biztanleriaren hazkundearen eta ekipamenduen eskuragarritasunaren arteko desadostasunak ere, batez ere kirol- eta komunitate-eremuan.

Udal-eroldako datu ofizialen arabera, 2025eko abenduan Vitoria-Gasteizko udalerriak 253.956 biztanle zituen, eta Zabalganako auzoak 29.222, udalerriko auzorik jendetsuena. Termino erlatiboetan, Zabalgana hiriko biztanleria osoaren % 11,5 da gutxi gorabehera, eta magnitude horrek adierazten du garrantzi handia duela udal-egitura urbanoan eta demografikoan.

Biztanleriaren sexuaren arabera banaketak osaera orekatua erakusten du. Auzoko biztanle guztietatik 14.771 gizonak dira eta 14.451 emakumeak, udalerriaren banaketa orokorrarekiko desbideratze esanguratsurik ikusi gabe. Oreka hori bat dator auzoaren bizitegi-egiturarekin eta nagusiki familia-izaerarekin.

Adinaren arabera egiturari dagokionez, Zabalganan adin-tarte gazteetako biztanle asko biltzen dira. Biztanleriaren % 30,1ek 20 urte baino gutxiago ditu; ehuneko hori Vitoria-Gasteiz osoan erregistratutakoa baino nabarmen handiagoa da (% 18,3); 65 urtetik gorakoen taldea, berriz, % 4,7 baino ez da, eta udal-eremuan % 23,2 da. Banaketa horrek argi eta garbi agerian uzten du egitura demografiko gaztea dagoela, seme-alabak dituzten etxekoen unitate gehienen presentziari eta duela gutxiko egoitza-prozesuei lotuta.

Atzerritar jatorriko biztanleriari dagokionez, Zabalgana auzoan, Estatutik kanpo jaiotako egoiliarren proportzioa egoiliar guztien % 8,1 da (EB-27ko % 1,3 eta beste jatorri batzuetako % 6,8).

Gasteizko udalerriko Zabalgana auzoaren profil soziolinguistikoaren ezaugarri nagusia euskara dakiten biztanleen presentzia nabarmena da. Araban, 325.197 biztanletik 9.108 dira ohiko euskara erabiltzaileak. Zifra honek euskarak auzoaren gizarte egituraketan duen garrantzia azpimarratzen du.

Bestalde, Zabalgana auzoa, Gasteizko mendebaldeko sektorean kokatua, hiriak azken hamarkadetan izan duen hiri-hedapenerako gune nagusietako bat da. 1,2 km²-ko azalera du gutxi gorabehera, eta modu planifikatuan garatutako hainbat bizitegi-sektoretan egituratzen da, etxebizitza kolektiboa, ekipamenduak eta berdegune zabalak konbinatuz. Zabalgana auzoa sei sektore nagusitan banatzen da: Borinbizkarra, Ipar Zabalgana, Hego Zabalgana, Elejalde, Aldaia eta Mariturri. Ekialdean, Ariznabarra auzoa du mugakide; hego-ekialdean, San Martin; iparraldean, Ali-Gobea; eta hegoaldean eta mendebaldean, hiri-inguruko lurzoruak eta Eraztun Berdeari lotutako hedapen-eremuak. Horrek indartu egiten du hiri-ertzaren izaera eta udalerriko naturguneekin duen lotura.

Zabalganako auzoa

Oro har, deskribatutako adierazleek aukera ematen dute Zabalganak Gasteizen duen kokapen demografikoa testuinguruan kokatzeko, eta oinarri objektibo bat ematen dute hiri-espazioaren erabilerarako ekipamenduen, zerbitzuen eta dinamiken ondorengo azterketarako.

2.2. Udal-ekipamenduen sarearen ikuspegia

Diagnostikoak Zabalgana auzoaren mugakide diren udal kirol instalazioak barne hartzen ditu, informazioa emateko baino ez, bere hurbileko ingurunean dagoen eskaintza testuinguruan kokatzeko.

Informazio horri esker, auzoaren ondoko kirol-ekipamenduak eta -diziplinak identifikatu ahal izango dira, udal-sarearen ebaluazio estrategikorik egin gabe.

Ildo horretan, Zabalganan kokatutako ekipamenduez gain, erreferentziako udal-ekipamendutzat hartzen dira eta herritarrek erabili ohi dituzte:

- Ariznabarrako polikiroldegia.
- Lakua L03 gizarte-etxeko kirol-gunea (Sansomendi).

3. Esparru estrategikoa eta arauemailea

Atariko diagnostikoa Vitoria-Gasteizko Udalaren tresna estrategiko, arauemaile eta programatiko nagusiekin bat dator, eta tresna horiek baldintzatzen dute ekipamendu berrien plangintza eta lehendik dauden erabilera hobetzea, berrantolatzea edo areagotzea. Esparru

hori ezinbestekoa da partaidetza-prozesutik datozen herritarren proposamenak objektiboak, zehatzak eta udal-plangintzarekin koherenteak direla bermatzeko.

3.1. Hiri Antolamenduko Plan Orokorra (HAPO)

2025eko abenduaren 22an onartutako Hiri Antolamenduko Plan Orokorrak (2026) aurreko hamarkadetan Gasteizko hiri-hedapenak ezaugarritu zituzten hazkunde estentsiboko ereduak ikuspegi-aldaketa finkatzen du. HAPO berriak hiri-estrategia trinkoagoa, eraginkorragoa, jasangarriagoa eta kohesionatuagoa indartzen du, hiri-berroneratzea, dauden zuzkiduren optimizazioa eta zerbitzu publikoetarako irisgarritasuna hobetzea lehenetsiz.

Diagnostiko honi dagokionez, eguneratutako HAPO funtsezkoa da honako alderdi hauengatik:

- Lurzoruaren sailkapena eta kalifikazioa berrantolatzen ditu, hiri-hedapen estentsiboa mugatuz eta jada urbanizatuta dagoen lurzoruaren aprobetxamendu hobea sustatuz.
- Espazio libreen sistema orokorren eta lokalen sarea indartzen du, eta funtzionalki lotzen ditu Eraztun Berdearekin eta hiri-korridore ekologikoekin.
- Mugikortasun iraunkorra bultzatzen du, garraio publikoari eta oinezkoentzako eta bizikletentzako ibilbideei lehentasuna emanez eta ibilgailu pribatuarekiko mendekotasuna murriztuz.
- Zuzkidurak gizartearen eskaera berrietara egokitzea sustatzen du, arreta berezia jarritz ekipamendu publikoen funtzio-aniztasunari, haien energia-eraginkortasunari eta auzoetako eguneroko bizitzan integratzeari.
- Erresilientzia klimatikoko, irisgarritasun unibertsaleko eta gizarte-kohesioko zeharkako irizpideak sartzen ditu, ekipamenduen ezarpena eta berrikuntza baldintzatzen dutenak.

Zabalgana auzoaren kasu espezifikoan, hasiera batean dentsitate baxuko eta bizitegi-izaerako auzo gisa pentsatua, orain hiri-estrategia baten barruan sartzen da, bizitegi-kalitatea orekatzea bilatzen duena, erabileren intentsitate handiagoarekin eta hiri-konektibitate hobearekin.

HAPO berriak ez du planteatzen Zabalgana hedapen-eremu gisa, baizik eta dagoeneko finkatuta dagoen auzo gisa, bere hiri- eta zuzkidura-baliabideak optimizatu behar dituen.

Ikuspuntu honetatik:

- Sistema berdeari lotutako bizitegi-auzo gisa indartzen da Zabalgana, espazio libreen jarraitutasuna eta Eraztun Berdearekin duen harremana indartuz.
- Barneko eta kanpoko irisgarritasuna hobetzeari ematen zaio lehentasuna, batez ere garraio publikoaren eta mugikortasun aktiboaren bidez, eta horrek lehendik dauden ekipamenduetarako benetako irisgarritasuna areagotzen du.
- Kirol-zuzkiduren erabileran eraginkortasun handiagoa sustatzen da, eta dauden ekipamenduak eguneratzearen, egokitzearen eta erabilera areagotzearen aldeko apustua egiten da, zuzkidura-pieza berriak sortzearen aurrean.
- Zerbitzu-eskaintza demografikoki heldu den biztanleriari egokitzeko beharra onartzen da, adinaren, kirol-ohituren eta gizarte-eskaeren profilak aldatuz.

Aurreko HAPOak (2022–2025) hiri-hazkunde estentsiboko eredu bati erantzuten zion, dentsitate txikiko auzo berriak sortzea ezaugarri zuena, bizitegi-espezializazio nabarmenarekin eta erabileren banaketa argiarekin. Esparru horretan, Zabalgana auzo periferikoa zen, ingurabidez kanpoko, hiri trinkoaren eta Eraztun Berdearen arteko trantsizio gisa sortua. Kirol-zuzkiduren eta espazio libreen plangintza aurreikusitako hazkunde demografikoari lotutako lurzoru-erreserbako estandar kuantitatiboetan oinarritzen zen batez ere, lurzatiaren erabilgarritasuna lehenetsiz irisgarritasuna, hiri-kalitatea edo erabilera-intentsitatea bezalako irizpideen aurrean. Mugikortasunak ibilgailu pribatuarekiko mendekotasun handia erakusten zuen, eta iraunkortasuna sektoreka jorratzen zen, plangintza gauzatu ondoren zuzkidurak egokitzeko gaitasun mugatuarekin.

HAPO berriak paradigma-aldaketa ekarri du, hiri-eredu trinkoago, efizienteago eta iraunkorrago baterantz, lehendik dagoen hiri sendotzera eta jada urbanizatuta dagoen lurzorua optimizatzen bideratuta. Zabalgana ez da hedapen-eremu gisa ulertzen, eta auzo finkatutzat hartzen da, non lehentasuna ematen baitzaio konektibitatea, irisgarritasuna eta hiri-espazioaren kalitatea hobetzeari. Kirol-zuzkiduren plangintza, orain, dauden ekipamenduak eguneratzera, egokitzera eta modu intentsiboan erabiltzera bideratuta dago; espazio libreek, berriz, ikuspegi kualitatiboa hartzen dute, haien jarraitutasun ekologikoa eta

Eraztun Berdearekin lotutako funtzio soziala indartuz. Mugikortasun jasangarria hiri-ereduaren ardatz egituratzaile gisa finkatzen da, garraio publikoa eta oinezko eta txirrindularien joan-etorriak bultzatuz, eta ingurumen-jasangarritasuneko, klima-erresilientziako, irisgarritasun unibertsaleko eta gizarte-kohesioko irizpideak zeharka integratuz.

Ikuspegi berri horrek esan nahi du ez dela auzoaren hedapen esanguratsurik aurreikusten, eta, beraz, etorkizuneko kirol-beharrei emango zaien erantzuna, funtsean, kudeaketa eraginkorragoan eta Zabalganako Gizarte Etxeko kirol-instalazioen optimizazioan oinarritu beharko da. Lehentasuna ematen zaio irisgarritasuna hobetzeari, erabilerak eta ordutegi-tarteak dibertsifikatzeari eta espazio publikoekin, ibilbide berdeekin eta mugikortasun aktiboko sarearekin duen artikulazio funtzionalari.

3.2. Mugikortasun Iraunkorreko Plana

Mugikortasun Iraunkorreko Plana funtsezko esparru estrategikoa da kirol-ekipamenduetarako sarbide eraginkorra aztertzeke, batez ere ekitatearen eta iraunkortasunaren ikuspegitik.

Plan horrek zuzenean eragiten dio diagnostikoari:

- Mugikortasun aktiboari (oinez eta bizikletaz) eta garraio publikoari lehentasuna ematea ibilgailu pribatuaren aurrean.
- Auzoen arteko konektibitatea definitzea, eta horrek hiri-eskalako kirol-ekipamenduen sarearen ikuspegia indartzen du.
- Benetako irisgarritasuna auzotik kanpo dauden instalazioetara baldintzatzea, hala nola Ariznabarrako kiroldegira edo Lakua L03 Gizarte Etxeko kirol-gunera.

3.3. Herritarrek parte hartzeko udal-politikak

Vitoria-Gasteizek ibilbide sendoa du herritarren parte-hartzearen arloan, eta funtsezko erreferentzia-esparrua da Zabalgan planteatzen den prozesurako.

Bereziki, Vitoria-Gasteiz Hobetuz programak honako hauek ahalbidetu ditu:

- Auzoak eta espazio publikoak hobetzeko herritarren proposamenak bideratzea.
- Proiektuak lehenestea, eztabaida- eta bozketa-prozesuen bidez.
- Auzo-eskaerei lotutako jarduketa zehatzak gauzatzea, bereziki espazio publikoaren eta jarduera fisikoaren eremuan.

Aurreko esperientzia horiek kapital parte-hartzailea sortzen dute auzoan, baina baita herritarrek erabakiak hartzerakoan duten benetako eragin-mailari buruzko itxaropenak ere. Horregatik, partaidetza-prozesu berriak honako hauek egin beharko ditu:

- Hasieratik jarduera-esparrua argitzea.
- Parte-hartze prozesua itzultzeko mekanismoak bermatzea.

4. Kirol-ekipamenduen aurretiazko inbentarioa

Kirol-ekipamenduen inbentarioa hiri-diagnostikoaren funtsezko elementua da; izan ere, aukera ematen du dagoen eskaintza identifikatzeko, haren lurralde-banaketa eta tipologia aztertzeko, bai eta herritarrek ekipamendu horiek biztanleriaren beharretara egokitzen diren ala ez duten pertzepzioa jasotzeko ere bai.

Inbentarioa ikuspegi kuantitatibotik egiten da, zer ekipamendu dauden eta non dauden zehazteko aukera emanez, auzoaren lurralde-estalduraren ikuspegi argia eskainiz eta kirol-instalazioen defizita edo gehiegizko instalazioak dituzten eremuak identifikatzea erraztuz.

4.1. Kirol-ekipamendu publikoak

4.1.1. Udal-ekipamenduak Zabalgan

Zabalgana auzoak honako konbinazio hauek ditu:

- Parke eta espazio publikoetan integratutako kirol-espazioak (pista irekiak, kirol-zirkuituak, aire zabalean jarduteko eremuak).
- Ikastetxeei eta komunitate-zentroei lotutako ekipamenduak, herritarren erabilerarako irisgarritasun-maila desberdinekin.

Espazio horiek funtsezko funtzioa betetzen dute hurbileko kirol-azpiegitura gisa, batez ere haur, nerabe eta erabiltzaileentzat, erabilera librea lehenesten baitute kirol arautuaren aurretik.

Aurkikuntza horiek irudikatzeko, Zabalgana auzoko (Gasteiz) kirol-ekipamenduen plano xehatua egin da. Bertan kokatzen eta tipifikatzen dira kirol-gune nagusiak, hala nola, Zabalgana Gizarte Etxea, Skatepark, Agora Space, pump track eta kalistenia zirkuitua eta auzoko kirol-pistak; kirol-elementuak dituzten parkeak, kirol-eskaintzaren banaketa espaziala ulertzea eta hiri-plangintzako etorkizuneko erabakiak babestea ahalbidetzen duen ikusizko tresna bat eskainiz.

Horiei gehitu behar zaizkie Mariturri HLHIko, Zabalgana HLHIko, Aldaialde HLHIko eta Zabalgana BHiko ikastetxeetako kirol-espazioak.

1 Borinbizkarra parkea	2 Bremen parkea		
3 Aldaiako kirol-zelaiak	5 Ágora Space	7 Skate Park	9 futbol zelaia
4 Pump Track eta Kalistenia zirkuitua	6 C. C. Zabalarga	8 saskibalo zelaia	10 saskibalo zelaia

Zabalganako Gizarte Etxeko kirol-ekipamendua 1.913 m²-ko erabilera anitzeko kantxa batek osatzen du, diziplina askotarako markatua (saskibaloia, boleibola, areto-futbola, eskubaloia eta badminton), harmailekin eta aldagela kolektiboekin, bai eta oinarrizko ekipamendua, ispiluak eta musika-sistemak dituzten tarimazko bi gimnasiok ere, jarduera gidatuak eta libreak egiteko aukera ematen dutenak. Gainera, ariketa kardiobaskularreko eta tonifikazioko gelak hainbat makina ditu, hala nola korrika egiteko zinta, bizikletak, eliptikoak eta arrauna, eta banakako entrenamendu fisikorako espazioak eskaintzen laguntzen du, mugatua bada ere. Udal igerileku estaliek osatzen dute kirol eskaintza, 25 m bider 12 m-ko bost kaleko edalontzi nagusiarekin, haurrentzako eta jolasetarako igerilekuarekin eta 250 lagunentzako edukierarekin.

Auzoko auzo, hezkuntza, gizarte eta kirol-erakundeei egindako elkarrizketetan jasotako informazioak honako hau adierazten du:

- **Erabilera-intentsitate handia ordu-tarte jakin batzuetan**, batez ere arratsaldeko ordutegian eta asteburuetan, kiroldegiko kantxa, ariketa kardiobaskularreko gela eta igerileku estaliko edalontzi nagusia asko okupatuz, eta zuzendutako hainbat jardueratan plazak azkar betez.
- **Mugak eskaintzen diren kirol-diziplinen aniztasunari dagokionez**, jarduera balioaniztunak eta ariketa fisiko orokorreko jarduerak nagusi izanik, eta kirol-modalitate espezializatuen presentzia txikia izanik, horrek esan nahi du kupo mugatuak edo itxaron-zerrendak daudela erabiltzaileek eskaera handia egiten duten jarduera batzuetan.
- **Espazioak belaunaldien arteko erabileretara eta irisgarritasun** unibertsaleko irizpideetara egokitze beharra, batez ere aretoen barne-antolamenduari, ibilbideei eta aldi bereko erabileren bateragarritasunari dagokienez, haurren, adinekoen eta dibertsitate funtzionala duten pertsonen parte-hartze inklusiboagoa errazteko helburuarekin.

Laburbilduz, auzoko auzo-, hezkuntza-, gizarte- eta kirol-erakundeei egindako elkarrizketetan jasotako informazioaren arabera, Gizarte Etxeak gainezka egiten du arratsaldeko ordutegian, zaila da kantxa estaliak eta arauzko espazioak erabiltzea saskibaloirako, boleibolerako edo

futbolera, eta ez da nahikoa azpiegitura egokitzen kirol terapeutikora edo inklusibora. Behin eta berriz aipatu dute elkarriketatutako eragileek auzoaren hazkunde demografikoa eta kirol egokituaren eskaintza egonkor baten diseinuari dagokionez ekipamendu homologatu eta instalazio estali nahikorik ez dagoela.

4.1.2. Auzo mugakideetako udal-ekipamenduak

Kirol-ekipamenduen sarearen ikuspegia dela eta, bereziki garrantzitsuak dira:

- Ariznabarrako kiroldegia.
- Lakua L03 gizarte-etxeko kirol-gunea.

Ekipamendu horiek Zabalganako eskariaren zati bat hartzen dute. Analisiak honako hauek jaso behar ditu:

- **Instalatutako edukiera eta okupazio-maila.**

Kirol-ekipamenduen udal-sarearen esparruan, Ariznabarrako kiroldegia eta Lakua Gizarte Etxeko kirol-guneak (L03) zeregin garrantzitsua dute Zabalgana auzotik datorren kirol-eskariari laguntzeko azpiegitura gisa, bereziki jardura arautuei, espazio estalien erabilerari eta jardura fisiko gidatuaren programei dagokienez.

Ariznabarra Kiroldegia estalitako instalazioen eskaintza dibertsifikatua du, eta horien artean nabarmentzekoak dira kiroldegi kanta, ariketa eta gimnastika aretoak, indar eta kardiobaskularreko ekipamendua duen gimnasioa, frontoia, squash pista, rokodromoa eta patinodromoa. Barietate horri esker, hainbat kirol-jardura aldi berean egin daitezke, ekipamenduaren gaitasun funtzionala handituz. Edukiera orokorrari edo okupazio-tasei buruzko datu espezifikorik argitaratu ez den arren, udal-instalazioen ohiko erabilera-ereduak okupazio esanguratsua adierazten du arratsaldeko eta gaueko lehen orduetako tarteetan, batez ere jardura-aretoetan eta jardura gidatuarako espazioetan, eta horrek erabilera-maila handia eta jarraitua iradokitzen du.

Bestalde, Lakua Gizarte Etxeak (L03) instalatutako edukiera handiagoa du, bai ekipamenduaren dimentsioagatik, bai erabilgarri dauden kirol-espazioen aniztasunagatik. Konplexuak igerileku estalia, kirol-ontzia eta ikaskuntza-ontzia, kirol-kantxa estalia, gimnasioak eta ariketa-gelak ditu, baita futboleko, errugbiko eta atletismo-patinajeko kanpoko zelaiak ere. Igerileku estaliak igeriketarako eta uretako jardueretarako edukiera zehatza du, eta horrek erabileraren kudeaketa kontrolatua eta erabiltzaileen eguneroko txandakatze handia ahalbidetzen ditu. Instalazio multzo horri esker, Lakua hiriaren ipar-mendebaldeko kirol-gune erakargarrienetako bat da, eta inguruko auzoetako eskariaren zati bat bereganatzen du, hala nola Zabalgana, batez ere uretako jardueretarako eta barnealdean antolatutako kiroletarako.

Hala ere, instalatutako edukiera ikuspegi barrial hutsetik aztertzen bada, ezinbestekoa da Zabalgana Gizarte Etxearen papera hurbiltasuneko kirol-ekipamendu nagusitzat hartzea. Zentro horrek igerileku estalia, kirol anitzeko kantxa, ariketa gelak, gimnasioa eta jarduera gidatuetarako guneak ditu, eta auzoko eguneroko kirol jardueraren erdiko nodo gisa eratzten da. Hala ere, bere dimentsioa Zabalganako biztanleria-bolumenaren arabera da, hau da, arratsaldeko ordutegian okupazio-maila handiak, klubak eta jardura arautuen hazkunderako mugak eta kantxa estaliaren eta igerilekuaren gaineko presio handia. Alde horretatik, Ariznabarrak eta Lakuak ekipamendu osagarri gisa jarduten duten bitartean, Zabalgana Gizarte Etxeak auzoaren beraren egiturazko eskari gehiena jasaten du.

- **Irigarritasuna Zabalganatik (joan-etorrietarako denborak, garraio publikoa, ibilbide seguruak).**

Zabalgana auzotik, bi ekipamenduetarako sarbidea hiriko garraio publikoaren, bizikletaren edo distantzia ertaineko oinezkoen joan-etorrien bidez egiten da batez ere. Ekipamendu horiek auzotik kanpo daude, baina hiri-sare finkatuaren barruan daude, eta irigarritasuna baldintzatzen dute erabilitako garraiobidearen arabera.

Ariznabarra kiroldegia Ariznabarra auzoaren barruan dago, Gasteizko hiri-eremu mugakideetatik gertu. Kokalekuari esker, nahiko azkar sar daiteke Zabalganako zenbait sektoretatik, batez ere ekialdeko eremuetatik. Hala ere, auzoa oso zabala denez, ez da egokia unitate homogeneousat jotzea irigarritasunari dagokionez. Borinbizkarra bezalako sektoreek, kasu batzuetan, hurbiltasun funtzional handiagoa dute Lakua bezalako ekipamenduetatik

Zabalganako zentro neuralgikotik baino. Ariznabarra auzoko kiroldegiak, gainera, irisgarritasun ona du hiri-garraio publikoaren bidez, bidegorri-sarearen eta oinezkoen ibilbide finkatuen bitartez.

Lakua Gizarte Etxeak (L03) nahiko irisgarritasun zuzena du Zabalganatik bizikletaz (15-25 minutu, abiapuntuaren arabera) eta 30 minutu inguru oinez auzoko plaza nagusitik. Lakua hobeto konektatuta dago hiri-autobuseko enbor-lineekin, baina auzoko sektore jakin batzuetatik transbordoak behar izan ditzake. Bizikleta- eta oinezko-ibilbideen jarraitutasunak ekipamendu horretarako joan-etorri seguru eta iraunkorrak errazten ditu.

Kanpoko ekipamendu horiek ez bezala, Zabalgana Gizarte Etxeak barne-irisgarritasun ezin hobe du bertan bizi diren herritar gehienentzat, batez ere oinez eta bizikletaz joateko. Auzo barruan kokatuta dagoenez, sartzeko denbora gutxi behar da (5 eta 15 minutu artean oinez, finkatutako sektore gehienetatik), eta horrek indartu egiten du hurbileko azpiegitura gisa duen zeregina. Hala ere, auzoaren hedadurak berak esan nahi du sektore periferikoenek iraupen luzeagoko joan-etorriak behar izan ditzaketela, eta kirol-eskaintza ekipamendu zentral bakar batean biltzeak areagotu egiten duela ekipamendu horren gaineko presioa.

● **Ordutegiak**

Ordutegiei dagokienez, hiru ekipamenduek irekiera-zerrenda zabalak dituzte, eta horrek handitu egiten du auzotik bertatik nahiz beste hiri-eremu batzuetatik datorren eskaria xurgatzeko gaitasuna.

Ariznabarrako Kiroldegiak ordutegi orokorra du astelehenetik larunbatera 8: 00etatik 22:00etara, eta igande eta jaiegunetan 8:00etatik 15:00etara. Ordutegi jarraitu horrek goizeko zein arratsaldeko tarteetan erabiltzeko aukera ematen du, eta azken horiek dira gehien erabiltzen direnak. Kirol-instalazioak eta aldagelak pixkanaka ixten dira itxiera orokorra baino lehen, udal-araudiaren arabera.

Lakua Gizarte Etxeak (L03) ordutegi zabala eta homogeneoa du, eta egunero 8: 00etatik 22:00etara irekitzen da. Igerileku estaliak eta kirol-aretoek ordutegi bereziak dituzte tarte

horren barruan, eta itxi aurreko azken sarbidea dute. Jarduera gidatuen eta kirol-ikastaroen programazioa denboraldien arabera antolatzen da, eta goizez eta arratsaldezk eskaintzen da.

Bestalde, Zabalana Gizarte Etxeak ere ordutegi zabala du irekita, normalean 8:00etatik 22:00etara, eta horrek ekipamenduaren etengabeko erabilera errazten du egunean zehar. Igerileku estalia, kirol anitzeko kantxa eta ariketa-gelak ordutegi horren barruan daude, eta itxi aurreko azken sarbidea dute. Eskaintzak uretako jarduerak, zuzendutako jarduera fisikoko programak, gimnasioaren erabilera libre eta kirol espazioen erreserba barne hartzen ditu. Hala ere, ordutegi zabala izan arren, eskaria arratsaldeko eta gaueko lehen orduetako tartetean kontzentratzeak benetako prestasuna mugatzen du, batez ere eskolaz kanpoko ordutegian asteko jarraitutasuna eskatzen duten kirol-klubentzat eta jarduera arautuentzat.

4.2. Ekipamendu pribatuak eta udalekoak ez diren kirol-espazioak

Zabalana inguruan, titulartasun pribatua duten edo ez duten honako kirol-ekipamendu hauek identifikatzen dira, besteak beste:

- Fitness eta entrenamendu pertsonaleko zentroak, batez ere zuzendutako jarduera fisikora eta muskulaziora bideratuak, hala nola Iraun Zabalana (balio anitzeko entrenamendu-zentroa auzoan), Brooklyn Fitboxing Zabalana (fitboxing eta zuzendutako entrenamenduak) eta Synergym Vitoria Borinbizkarra (fitness eta muskulazio gunea Borinbizkarra inguruan).
- Padel klub eta pista pribatuak, kuota edo alokairu bidez erabiltzen direnak eta eskolak emateko aukera ematen dutenak.
- Arte martzialetan, dantzan edo gimnastikan espezializatutako akademiak eta kirol-eskolak, modalitatearen eta adinaren arabera jarduerak eskaintzen dituztenak.

4.3. Inbentarioa kontrastatzeko metodologia

Durante el proceso participativo se propone:

- **Herritarrekin lankidetzan egindako kartografia txertatzea.**

Partaidetzazko kartografiako tresnak erabiltzea proposatzen da, herritarrek kirol-ekipamenduak beren esperientziatik bertatik aurkitu, identifikatu eta baloratu ahal izan ditzaten. Lankidetzaren mapen bidez, indarguneak, hobekuntza-arloak, irisgarritasun-arazoak edo esku hartzeko aukerak adierazi ahal izango dira, lurralde-ikuspegi partekatua eta tokiko jakintzak aberastua bultzatuz.

- **Ekipamendu bakoitzaren egoerari, erabilerari eta gabeziei buruzko pertzepzioak jasotzea.**

Parte hartzeko prozesuak erabiltzaileen eta inplikaturako beste eragile batzuen iritzia eta balorazioak sistematikoki biltzea, funtzionaltasuna, erabilera-intentsitatea eta benetako beharrei erantzutea barne hartuko ditu. Pertzepzio horiei esker, defizitak identifikatu ahal izango dira, bai eta herritarren ikuspegitik jarduteko lehentasunak ere.

Ikuspegi horri esker, inbentario deskribatzaile batetik herritarren erabilera eta esperientziaren mapa bizi batera igaroko gara.

5. Parte-hartzearen aurrekariak eta gauzatutako jarduketak

Zabalgana auzoak ibilbide garrantzitsua du udalaren parte-hartze prozesuetan, bereziki espazio publikoaren eta jarduera fisikoaren eremuan.

5.1. Gauzatutako jarduerak

Azken urteotan egindako jarduera nagusien artean, hauek nabarmentzen dira:

- Pump track eta kalistenia zirkuituak ezartzea.
- Jolasgune inklusiboak eta espazio aktiboak sortzea.
- Kirol eta jolas-elementuak dituzten parkeak hobetzea.

Jarduera horiek agerian uzten dute partaidetza-prozesuak proiektuak gauzatzeko duen gaitasuna, haien legimitatea indartuz.

5.2. Antzemandako ikaskuntzak eta mugak

Esperientzia horiek aztertuta, ikaskuntza garrantzitsuak atera daitezke:

- Ikus daitezkeen eta egunero erabiltzen diren jardueren balorazio positiboa.
- Epeei eta irismenari buruzko komunikazio argiaren garrantzia.
- Proiektuen jarraitutasunari edo hedapenari buruzko itxaropenak ez dira beti betetzen.

Elementu horiek partaidetza-prozesu berrirako metatutako ezagutza gisa txertatu behar dira.

6. Beharren, defiziten eta eskaeren azterketa herritarren ikuspuntutik

Azterketa hori Auzoguneko azken aktaren eta Zabalgana auzoan egindako elkarriketa erdiegituratuaren ondorioz egin da. Atal hau diagnostikoaren muina da, herritarren behaketa eta pertzepzioak konbinatuz, eta beste datu batzuekin bat etor daitezkeen edo ez daitezkeen eskaerak, gabeziak eta erabilera-gatazkak identifikatzen ditu.

6.1. Kirol-eskariaren profila Zabalganen

Auzoaren egitura demografikoak eta sozialak, hezkuntza-, kirol- eta auzo-erakundeek egindako ekarpenekin batera, ezaugarri hauek dituen kirol-eskaria identifikatzeko aukera ematen dute:

- **Haurren eta nerabeen presentzia handia**, batez ere eskola eta gazte-adinetan, eta horrek hurbileko kirol-eremuen premia handia sortzen du praktika erregularrerako, arautua zein ez-arautua. Eskaera hori behin eta berriz adierazi dute IGEEK eta auzoko hezkuntza-erakundeek
- **Biztanleria heldu aktiboa**, mantentze fisikoarekin, osasunarekin eta ongizatearekin lotutako jardueretan interesa duena (jolas-kirola, zuzendutako jarduerak), gaur egun

neurri handi batean Zabalgana Gizarte Etxearen eta udal-sareko beste ekipamendu batzuen bidez bideratzen dena.

- **Gero eta handiagoa den gizarte, kultura eta funtzio-aniztasuna**, ekipamendu irisgarriak, inklusiboak eta kirol-modalitate desberdinak hartzeko gaitasuna dutenak, praktika-mailak eta erabilera-profilak eskatzen dituenak.

Era berean, eskaera auzoarekin berarekin asko identifikatzen dela egiaztatu da, eta esplizituki adierazi da beharrezkoa dela kirola inguru hurbilean egitea, beste auzo batzuetara joan beharrik gabe, batez ere adingabeen eta nerabeen kasuan.

6.2. Identifikatutako defizitak

Aldez aurretik, auzoguneko azken aktako informazioan eta elkarrizketa erdiegituratuetan oinarrituta, auzoko kirol-zuzkiduran honako gabezia estruktural eta funtzional hauek identifikatu dira:

- **Hurbileko kirol-espazio estali nahikorik ez izatea**, auzoaren biztanleria-bolumenari eta profil demografikoari dagokienez. Zabalgana Gizarte Etxea egon arren, egungo eta etorkizuneko eskaria xurgatzeko instalazio nahikorik ez dutela ikusten dute herritarrek.
- **Kirol-diziplinen dibertsitate mugatua**, batez ere arauzko espazioei dagokienez (kantxak, frontoia, futbol-zelaia). Diziplina horiek ez betetzea edo ez betetzea udalaren aldez aurreko konpromisoak ez betetzea izan da.
- **Beste auzo batzuetako ekipamenduekiko mendekotasuna**; horrek esan nahi du talde eta erabiltzaile asko, bereziki gazteak, Zabalganatik kanpora joaten direla entrenatzera edo lehiatzera, mugikortasunari eta kontziliazioari dagokienez horrek ekar ditzakeen zailtasun gehigarriekin.
- **Gaur egun dagoen ekipamenduaren neurri txikiagoari** buruzko pertzepzioa, bereziki garrantzitsua Zabalgana Gasteizko auzorik jendetsuenetako bat dela kontuan hartzen bada, eta hori, herritarren arabera, ez da islatzen kirol-zuzkidura proportzional batean.

6.3. Erabilera, intentsitatea eta gatazkak

Kirol-espazioen erabileraren azterketak agerian uzten du erabilera-intentsitate handia dagoela, batez ere ordu-tarte jakin batzuetan.

Zabalgana Gizarte Etxeak emandako datuen arabera, kirol anitzeko kantxa da auzoko kirol-gune estali nagusia, eta okupazio handia du, ikastetxeei, guraso-elkarteei eta kirol-klubei lotutako denboraldi-erreserben bidez, batez ere astegunetan.

Herritarren ikuspegitik, gatazkarako hainbat elementu detektatzen dira:

- **Puntako ordutegietan saturazioa**, batez ere arratsaldeko tarteetan, eskolaz kanpoko jarduerarekin eta kirol-entrenamenduekin bat datozenak, eta horrek eskaera berrien aurrean erantzuteko gaitasuna mugatzen du.
- **Hezkuntza-erabileren, elkarte-erabileren eta kirol-erabileren arteko lehia**, espazio-eskasiaren testuinguruan; horrek tentsioak sortzen ditu auzoko erakundeen artean, eta indartu egiten du dagoen zuzkidura nahikoa ez delako pertzepzioa.
- **Gazteen kirol-jarduera bortxaz lekualdatzea**; izan ere, auzoan bertan espazio egokirik ez dagoenez, gazte askok hiriko beste eremu batzuetan entrenatu behar dute, eta hori desberdintasun- eta deserrotze-faktoretzat hartzen da.

7. Inplikaturako eragileak eta tokiko gobernantza

Honako hauek osatzen dute Zabalganako kirol-ekosistema:

- Herritartasun erabiltzaile indibiduala.
- Auzo- eta kirol-elkarteak.
- Ikastetxeak.
- Udal-zerbitzuak (kirola, parte-hartzea, hirigintza).

Diagnostikoak agente bakoitzaren interesak, gaitasunak eta inplikazio-mailak identifikatu behar ditu, partaidetza-prozesu orekatua eta ordezkatzailerak diseinatzeko.

8. Etorkizuneko aukerak, arriskuak eta agertokiak

8.1. Aukerak

Auzoaren hazkundera eta bilakaera aukera garrantzitsua dira beste kirol-ekipamendu batzuk hiri- eta gizarte-egituraren funtsezko pieza gisa txertatzeko. Biztanleria-hazkundera eta erabilera-profilen dibertsifikazioak aukera ematen dute premia eta eskari berriak identifikatzeko, eta oinarri gisa balio du kirol-ekipamenduen eta instalazio-tipologia malguagoen proposamenak formulatzeko, auzoan dauden erabilera, intentsitate eta kolektibo desberdinetara egokitze gai direnak.

Hornidurarik gabeko ekipamenduetarako lursailak

Hornidurarik gabeko ekipamenduetarako lursailak

8.2. Arriskuak

Funtsezkoa da partaidetza-prozesu osoan haren jarduera-esparruaren berri ematea, esparru horretara egokitzen ez diren itzaropenak sortzeko arriskua baitago herritarrengan. Desoreka horrek prozesuan frustrazioa edo konfiantza galtzea eragin dezake.

Bestalde, herritarrek itzulera argia, informatua eta komunikazio gardenekoa hautematen ez badute, parte hartzeko nekea izateko arriskua dago.

9. Partaidetza-faserako ondorioak eta orientabideak

Azterketa sakonak agerian uzten du partaidetza-prozesu informatu, errealista eta ekintzara bideratuaren beharra.

Diagnostikoaren ondorioen arabera:

- Ekipamendu-sarearen ikuspegia kontuan hartzearen garrantzia.
- Irizpide partekatuak lehenesteko beharra.
- Herritarrek azterketa teknikoaren osagarri gisa duten ezagutzaren balioa.

Zabalganaren kasuan, kirol-ekipamenduek jarduera fisikorako espazioak hornitzetik haratago doan eginkizuna betetzen dute, eta auzoko bizitza komunitarioaren eta gizarte-kohesioaren elementu egituratzaile gisa jarduten dute.

Egindako azterketak agerian uzten du beharrezkoa dela partaidetza-prozesu informatu eta errealista bat diseinatzea, diagnostikotik hasi eta hiri- eta arau-esparruarekin koherenteak diren proposamenak definitzeko bidean aurrera egin ahal izateko. Partaidetza-prozesua, batez ere, herritarrek kirol-ekipamenduei dagokienez dituzten eskaerak eta beharrak jasotzeko gune gisa ulertu behar da.

Bigarrenik, lehentasunak ezartzeko beharra ikusten da, irizpide partekatu eta esplizituetatik abiatuta. Irizpide horien definizio kolektiboa (diziplinen aniztasunarekin, adin-tarteen estaldurarekin, inklusioarekin, erabileraren intentsitatearekin edo iraunkortasunarekin lotutakoak) funtsezkoa da prozesuaren gardentasuna bermatzeko.

Azkenik, diagnostikoak herritarren ezagutzaren balioa nabarmentzen du, analisi teknikorako ezinbesteko osagarri gisa. Erabiltzaileen, elkarteen eta tokiko eragileen eguneroko esperientziak funtsezko informazio kualitatiboa ematen du ekipamenduen benetako erabilerari buruz, dauden gatazkei buruz, hautemandako gabeziei buruz eta kirol-espazioen kudeaketa eta programazioa hobetzeko aukerei buruz. Ezagutza hori integratzeak

diagnostikoa aberastea eta proposamenak auzoaren benetako beharretara egokitzea ahalbidetuko du.

Ikuspegi horretatik, diagnostiko hau dokumentu bizia, irekia eta dinamikoa da, partaidetza-prozesuan zehar zabaldu, kontrastatu eta balidatu daitekeena. Bere funtzio nagusia azterketarako oinarri komun gisa eta deliberazio kolektiborako laguntza-tresna gisa balio izatea da, parte-hartze prozesu zorrotza, erantzukidea eta proposamenak biltzera bideratua bultzatuz.

Dentsitate txikiko hiri-ereduak, bizitegi-espezializazio handiak eta erabileren nahasketa mugatuak zuzkidura horien garrantzia areagotzen dute eguneroko jardueraren, topaketaren eta sozializazioaren gune gisa, batez ere hiri-zentraltasun urriko testuinguru batean. Familia gazteen, haurren eta biztanleria heldu aktiboaren presentzia handiak indartu egiten du funtzio sozial hori; izan ere, kirol-ekipamenduek belaunaldien arteko erabilerak biltzen dituzte eta auzo-harreman egonkorak bultzatzen dituzte. Beraz, ekipamenduen udal-sarean sartzeak auzotik haratago zabaltzen du haren eragin-eremua, abarriaz gaindiko izaera sendotuz, baina, era berean, agerian uzten du irisgarritasun erreala, bidezkoa eta iraunkorra bermatu behar dela.

Alde horretatik, kirol-ekipamenduen plangintza eta kudeaketa funtsezko tresna da bizi-kalitatea hobetzeko, komunitate-osasuna sustatzeko eta gizarte-kohesioa indartzeko Zabalgan.

● **Parte-hartze faserako orientabideak**

Diagnostikoaren ondorioetatik abiatuta, honako orientabide hauek proposatzen dira partaidetza-faserako: Zabalgana auzorako kirol-ekipamenduen proposamen zehatzak biltzea, dauden aukeren barruan objektiboak direla ziurtatuz. Helburua da herritarren beharrak eta lehentasunak identifikatzea, aurrekontu-partidekin lotu gabe eta aldez aurreko azterketa estrategikoak egin gabe.

1. Erabaki-esparrua hasieratik argitzea

Partaidetza-prozesuak zehaztasunez definitu beharko ditu:

- Herritarrek zer alderdi erabaki behar dituzten.
- Zer muga daude.
- emaitza mota espero diren (proposamenak, lehentasunak).

2. Irtenbide itxien aurrean irizpideak lehenestea.

Prozesuak lehentasun-irizpide partekatuak defini ditzake, azpiegitura zehatzen eskaerez gain. Irizpideak honako hauek izan daitezke:

- Beharrezko diziplina motak.
- Adin-tartea eta artatu beharreko profilak.
- Erabilera librearen eta kirol antolatuaren arteko oreka.
- Irisgarritasuna, inklusioa eta iraunkortasuna.

3. Herritarren eguneroko erabilerari buruzko ezagutza txertatzea

Erabiltzaileen esperientzia zuzena funtsezkoa da:

- Erabilera-gatazkak detektatzea.
- Gutxiegi erabilitako espazioak identifikatzea

Ikuspegi horrek aurrera egiteko aukera ematen du, baita azpiegitura berriak berehala sortzen ez direnean ere.

4. Itzulera bermatzea

Parte hartzeko nekea saihesteko, ezinbestekoa izango da:

- Prozesuaren emaitzak argi eta garbi jakinaraztea.

Oro har, partaidetza-faserako definitutako orientabideek prozesu argi, egituratu eta emaitzetara bideratuaren beharra azpimarratzen dute, diagnostikoa proposamen errealista eta partekatu bihurtzeko. Jarduketa-esparrua, dauden mugak eta parte-hartzearen benetako

irismena aldez aurretik argitzea funtsezko elementua da herritarren eta administrazioaren artean konfiantza sortzeko eta elkarrizketa zintzoa bermatzeko.

10. Bibliografia

- Ayuntamiento de Vitoria-Gasteiz. (s. f.). *Plan General de Ordenación Urbana 2022-2025*.
https://www.vitoria-gasteiz.org/wb021/was/contenidoAction.do?idioma=es&uid=u_67fe2df4_19b26054494__35bb
- Ayuntamiento de Vitoria-Gasteiz. Plan General de Ordenación Urbana (diciembre 2025).

https://www.vitoria-gasteiz.org/http/wb021/contenidosEstaticos/especial/pgou/2025/Definitivo/Textos/01_PGOU_TOMO_I_Memoria_AD.pdf

- Ayuntamiento de Vitoria-Gasteiz. (s. f.). *Plan de Movilidad Urbana Sostenible*.
<https://www.vitoria-gasteiz.org/docs/wb021/contenidosEstaticos/adjuntos/es/45/92/94592.pdf>
- Ayuntamiento de Vitoria-Gasteiz. (s. f.). *Plataforma de información estadística municipal*.
<https://public.tableau.com/app/profile/gasteizko.udala.ayuntamiento.de.vitoria/vizzes>
- Ayuntamiento de Vitoria-Gasteiz. (s. f.). *Red de equipamientos e instalaciones deportivas de la ciudad*.
https://www.vitoria-gasteiz.org/wb021/was/contenidoAction.do?idioma=es&uid=u_4507d506_12ba3d5752f_7f72
- Euskalkirola. (s. f.). *Mapa de instalaciones deportivas privadas y zonas deportivas en espacio público*.
<https://instalazioak.euskalkirola.com/mapa>
- Ayuntamiento de Vitoria-Gasteiz. (2025, 15 de abril). *Acta del Auzogune de Zabalgana* (Informe n.º 1/2025). Departamento de Gobierno Abierto y Centros Cívicos, Servicio de Participación Ciudadana.
- Eustat. (2021). *Población de 2 y más años de la C.A. de Euskadi por la lengua hablada en casa y el nivel global de euskera según el territorio histórico y sexo[Tabla]*. Instituto Vasco de Estadística.
https://www.eustat.eus/elementos/ele0010600/poblacion-2-y-mas-anos-de-la-ca-de-euskadi-por-la-lengua-hablada-en-casa-y-el-nivel-global-de-euskera-segun-el-territorio-historico-y-sexo/tbl0010653_c.html
- Eustat. (2025). *Población de la C.A. de Euskadi por barrios de los municipios de más de 10.000 habitantes, según sexo, grupos de edad y nacionalidad [Tabla]*. Instituto Vasco de Estadística.
https://www.eustat.eus/elementos/ele0010600/poblacion-de-la-ca-de-euskadi-por-barrios-de-los-municipios-de-mas-de-10-000-habitantes-segun-sexo-grupos-de-edad-y-nacionalidad/tbl0010653_c.html

